

*Skiriu Šiaurės Korėjos jaunuoliams,
kad jie atgautų laisvę ir teisę svajoti.*

1997 M. GRUODIS. MIRTIS VIENUOLIKOS METŲ

Beveik savaitę buvau palikta viena mūsų mažame šaltame bute gimtajame Eundeoko mieste Šiaurės Korėjoje. Tėvai pardavė visus baldus, kad galėtų nusipirkti maisto. Liko tik staliukas ir drabužių spinta. Grindų danga taip pat iškeliavo, todėl miegojau ant cemento, apsiklojusi senais drabužiais sulopyta antklode. Ant plikų sienų kabėjo tik viena šalia kitos įrėmintos mūsų „amžinojo prezidento“ Kim Ir Seno ir jo įpėdinio generalisimo Kim Čong Ilo nuotraukos. Abiejų žvilgsniai buvo įsmeigti į mane. Tačiau parduoti šiuos portretus būtų buvę šventvagystė, už kurią grėsė mirties bausmė.

Buvo tamsu, bet vis tiek galėjau įžiūrėti, ką rašau. Elektros nebuvo, o ir lempučių jau seniai akyse neregėjome. Tą vėlyvą gruodžio popietę pamažu temo. Butas nebešildomas, bet šalčio beveik nejaučiau, nes buvau išsekusi. Jau kelias dienas nieko nevalgiau. Gali būti, kad mirsiu badu.

Taigi pradėjau rašyti testamentą.

Man vienuolika.

Pakeliui namo priėmiau sprendimą. Jau trečią kartą einu ieškoti mamos ir vyresnėlės sesers Keumsun. Jos namus paliko jau prieš šešias dienas. Keliavo į netoliese esantį didelį miestą Rasoną ieškoti maisto, nes Eundeoke nebeturėjome ko valgyti. Sukaupusi visą drąsą kirtau didelį tiltą per upę ir pagrindiniu miesto prospektu patraukiau į stotį. Šaligatviu skubėjo nedaug praevių, bet aš atidžiai kiekvieną nužvelgdavau, nes bijojau, kad nepastebėsiu mamos, jei ji kaip tik dabar eitų namo. Kairėje pamačiau makaronų krautuvėlę – labai ją mėgau, tėtis mane čia atsivesdavo per atostogas, – o toliau – fotostudiją, kurioje lankėmės kartą pasidaryti šeimos nuotraukos. Autobusų stotyje man buvo leista nemokamai įsisprausti tarp į už valandos kelio esantį Rasoną vežančio sunkvežimio gale susigrūdusių žmonių. Gal dėl to, kad aš vaikas.

Visos kelionės metu nervingai stebėjau pravažiuojančius automobilius ir sunkvežimius, ieškodama mamos veido. Tačiau atvykusi atsidūriau viena priešais būrį uniformuotų vyrų. Elektrinė spygliuota viela juosė Rasono rajoną. Norint įvažiuoti į miestą, reikėjo specialaus leidimo. Taigi teko gerą valandą stoviniuoti ir su viltimi bei nerimu stebėti išeinančius žmones. Nepasirodė nei mama, nei Keumsun. Nusivylusi nusprendžiau grįžti namo, nes artėjo naktis.

Šį kartą buvau tikra, kad jos niekada nebegrįš. Joms kažkas nutiko. Arba jos mane paliko. Man suspaudė širdį, buvo apmaudu, pajutau mamai pyktį. Išvykdama ji sakė, kad „po dviejų ar trijų dienų“ grįš su maistu. Ir paliko išgyvenimui penkiolika vonų. Man tai atrodė didžiuliai pinigai!

Iš pradžių džiaugiausi, nes dar niekada neturėjau tiek pinigų. Mano akys spindėte spindėjo. Viena, tarsi būčiau suaugusi, išdidžiai nuėjau į *jangmadang*, turgų prie upės. Nusipirkau gabalą tofu ir grįžau į mūsų mažytį vieno kambario be atskiros virtuvės butą antrame namo aukšte. Valgiau tą baltą, minkštą gabalą kabindama šaukšteliu, taupydama, kad nepritrūčiau maisto, kol grįš šeima. Skanumėlis! Aš mėgau tofu! Dvi dienas praleidau namuose, pro langą stebėdama žmones gatvėje. Po tėvo mirties lapkričio 11 dieną, prieš kelias savaites, mudvi su seserimi nustojomė lankyti mokyklą, nes eidavome į mišką rinkti valgomų šaknų ir malkų, kad galėtume išgyventi. Be to, mums būtų buvę gėda grįžti į mokyklą, nes nebeturėjome normalių drabužių. Viskas buvo parduota, o mes vilkėjome skarmalus. Lauke nuolat bijodavau sutikti draugus.

Po keturiasdešimt aštuonių valandų mane vėl ėmė kamuoti alkis. Ne ką mažiau nei baimė būti paliktai. Kadangi jau buvau suvalgiusi tofu, nieko nebeturėjau. O mama vis dar nebuvo grįžusi! Atsiguliau ant grindų, užmerčiau akis ir mintyse skaičiavau: ji tikrai pasirodys, kai suskaičiuosiu iki dešimt. Tačiau nieko neįvyko. Taigi suskaičiavau ir nuo dešimties iki vieno. Tai taip pat nepadėjo. Tada išmokau apsieiti be maisto. Ant balkono grindų radau keletą apdulkėjusių ropių lapų, likusių nuo tada, kai juos ten džiovindavome. Išsirinkau mažiausiai pageltusius, kad galėčiau išsivirti sriubos. Dvi dienas išgyvenau siurbčiodama šį beskonį gėralą... Praėjo dar dvi dienos, per kurias išvis nebeturėjau ko valgyti: nebetekau jėgų net eiti elgetauti ar vogti... Po truputį mano kūnas priprato prie

įkyraus alkio, bet jėgų vis mažėjo. Jaučiau tik nuovargį, kuris darėsi vis sunkesnis ir sunkesnis. Bandžiau užmigti, prislėgta silpnumo, apimta jausmo, kad žemė mane praris. Buvo keista, jaučiausi taip, lyg būčiau įsiurbta į Žemės vidurius!

Staiga supratau, kad netrukus mirsiu. Mano šeima gali pavėluoti. Viskas baigta. Nuo bado pradžios taip pripratau prie minties, jog neišgyvensiu, kad net nebebijojau mirties. Tačiau pasakiau sau, kad negaliu tiesiog išnykti be pėdsakų. Būtų keista... Kilo mintis parašyti testamentą. Norėjau paaiškinti mamai, ką išgyvenu. Norėjau, kad ji žinotų, jog laukiau jos, kad padariau viską stengdamasi ją surasti. O svarbiausia, kad jaučiausi apleista.

Staliuko stalčiuje radau mažą užrašų knygelę ir pieštuką – vienus iš nedaugelio neparduotų daiktų. Popierius buvo geros kokybės. Pritūpusi prieblandoje, pradėjau rašyti. Papasakojau apie savo vargus, tris keliones į didmiestį ir atgal. Apie savo neviltį. Suspaudusi pieštuką, primarginau visą puslapį.

[...] *„Mama, aš tavęs laukiu. Laukiau jau šešias dienas. Jaučiu, kad netrukus mirsiu. Kodėl tu negrįžti?“*

Tada verkdama kritau į pamažu mane apgaubusią tamsą. Staiga išgirdau triukšmą ant laiptų, mano širdis šoktelėjo krūtinėje. Bet tai buvo tik namo grįžę kaimynai...

Savo tekstą padėjau ant stalo, kad gerai matytųsi. Tada, ašaroms tekant per veidą, atsiguliau ir užsimerkiaiu, įsitikinusi, jog daugiau niekada nebeatsibisiu.

PARAŠYTI SAVO ISTORIJĄ

2011 m. *kovas*. Automatinės durys užsidaro. Traukinys pajuda ir prieš mano akis prabėga peronas, o tada viską praryja juodas tunelis. Lieku prilipusi prie lango, užsisvajojusi. Ant tamsios sienos pasirodo šviesos blyksniai, spalvų kaleidoskopas reklaminiame skelbime su šūkiu, kurio nesugebu įskaityti. Seule viskas lekia pernelyg greitai, net metro.

Man dvidešimt penkeri metai, mano vardas Eunsun.

Atrodau kaip bet kuri kita studentė, o dėl lieknos figūros niekas nė nepastebi, kad esu vyresnė už drauges. Po keturiasdešimties minučių atvyksiu į Sogango universitetą, vieną geriausių Pietų Korėjoje. Mano universiteto miestelis nėra toks išpūdingas kaip prestižinių Korėjos ar Jonsei universitetų, tačiau čia jaučiuosi kaip namie, turiu mėgstamas vietas, susiradau draugų.

Diena jau suplanuota. Laiką praleisiu bibliotekoje mokydama egzaminams, apsiginklavusi savo baltu ir oranžiniu *Samsung* kompiuteriu. Kartais baksnoju į savo violetinį

iPhone telefoną ir susitinku su draugais studentų miestelio *Starbucks* kavinėje. Geriu latės kavą, espresas man per kartus. Tada grįžtu į biblioteką, kur stengsiuosi neužmigti ant knygų. Studijuoju kinų kalbą ir kultūrą, vėliau suprasite kodėl. Pietų Korėjoje konkurencija dėl geriausių įvertinimų nežmoniška, bet aš stengiuosi daryti viską, ką galiu. Nedaugelis mano bendrakursių žino, kad daug metų negalėjau lankyti mokyklos, todėl stengiuosi iš paskutiniųjų, kad neišlįstų mano turimos spragos. Man patinka mokytis, ypač semestro pradžioje, kai dėstytojai nauji, įkvepiantys, o aš daug ko išmokstu. Apie dešimtą valandą vakaro grįžtu į mūsų mažą butelį didmiesčio viduryje. Ten gyvena ir mano vyresnioji sesuo Keumsun bei mama.

Seulas – milžiniška sostinė su daugiau kaip penkiolika milijonų gyventojų, daugybe dangoraižių, išraižyta milžiniškų greitkelių. Per jį teka milžiniška Hangango upė, kurią kerta aukšti tiltai. Tačiau žiemą, upei užšalus, būtų beveik galima apsieiti be tiltų ir kirsti ją pėsčiomis. Horizonte stūkso kalnų smailės, o vieno iš jų viršūnėje stiebiasi didžiulis televizijos bokštas. Namsano bokštas yra mane priglaudusio miesto simbolis. Žinoma, eismo spūstys per liepos lietus čia kartais tęsiasi valandų valandas, o butų nuomos kainos – beprotiškos. Bet gyvenimas toks įdomus, toks patogus, ir viskas vyksta taip greitai! Visur veikia spartusis internetas. Pramogų rasite ant kiekvieno kampe, dieną ir naktį. Studentų rajone Sinčone dažnai vakarais susitinku su draugais visą parą atviruose baruose išgerti vietinio alaus *Maekču*. Valgome džiovintus aštuonkojus ir *chou-*

koumis – ypatingos rūšies su penkiais čiuptuvais. Skanumėlis! Juos galima nuryti vienu kąšniu. Tačiau draugai atsisako patikėti, kai sakau, kad Šiaurės Korėjoje jūrų gėrybės skanesnės. Tačiau tai tiesa! Jie manęs nesupranta, nes esu iš kitur. Jie nė negali įsivaizduoti, koks tas „kitur“...

Visu greičiu lekiantis traukinys vibruoja po mano kojomis. Aplink mane garbanotos *ajumas* per mobiliuosius telefonus su išskleista antena žiūri mėgstamas muilo operas. *Ajumas* – taip čia vadinamos motinos... Į metalinius turėklus įsikibusios ant aukštakulnių stypsančios studentės užsisvajojusios klausosi prie ausų kone prilipusių *iPod* ausinukų. Kai kurios tepa blakstienų tušą žiūrėdamos į mažą nešiojamąjį veidrodelį. Jos su panieka žiūri į kompaktinių diskų parduovą, prasistumiantį ant ratukų sumontuotas kolonėles, bandantį parduoti Franko Sinatros kolekciją vagonėse sėdintiems senukams. Didžiulės metro stotelės lekia pro langą viena po kitos, kaip įprastai.

Pietų Korėjos metro užsisvajoju. Pasineriu į prisiminimus, regiu Pchenjano metro stoteles – kadaise ten buvau su tėčiu. Jos buvo tokios gražios ir prabangios, su violetiniais šviestuvais, tarsi filme! Nieko bendra su blausiomis neoninėmis stotelių šviesomis čia. Niekada nepamiršiu tos kelionės į mūsų sostinę Pchenjaną. Man buvo devyneri, buvome vieni – Keumsun, tėtis ir aš.

Mama norėjo likti namuose. Kelionė buvo stebuklinga, nors neturėjome ko valgyti. Ten nebuvo dangoraižių, bet matėme

statomą viešbutį, kurio aukštis jau siekė pusantro šimto metrų. Viršuje sukosi kranai, suposi vyrai. Jie atrodė tokie maži, tarsi skruzdėlės!

Iki studentų miestelio liko tik trys stotelės, o mano širdis greitėja kartu su traukiniu. Nuo tokio greičio man silpna. Tai primena, kad esu iš kitos planetos. Ten tekdavo dvi dienas važiuoti traukiniu, kad pasiektume mano senelių miestą Čongdžiną, esantį vos už devyniasdešimt penkių kilometrų nuo mūsų miestelio Eundeoko. Tai būdavo varginanti kelionė šaltyje. Susigrūdę kaip galvijai, mes šlapindavomės į geležinę dėžutę, bijodami prarasti savo vietą. Čia, Pietų Korėjoje, patogiu greituoju traukiniu tą patį atstumą galiu įveikti per mažiau nei dvidešimt minučių. Šiaurės Korėjoje tik sostinėje buvo modernių objektų, pavyzdžiui, mane pakerejęs Pchenjano metro.

Prisimenu visus paliktus žmones, apie kuriuos nieko negirdėjau nuo tos dienos, kai pabėgau iš savo šalies, norėdama išgyventi. Tada buvau vienuolikmetė benamė tuščiu skrandžiu. Ar mano tetos, dėdės ir mokyklos draugai išgyveno badą? Vagone keleivis akies krašteliu žvilgteli į mane. Stengiuosi atrodyti kaip pietų korėjietė – su aukštakulniais, trumpu sijonėliu ir aptemptu švarkeliu. Iš tikrųjų gimiau 1986 m. rugpjūčio 15 d. Eundeoke, nedideliame pramoniniame miestelyje Šiaurės Hamgiongo provincijoje. Po devynerius metus trukusios odisėjos per Kiniją ir Mongoliją man pavyko atgauti laisvę. Seule turiu pasą, nebesu nelegalė, pradedu naują gyvenimą.